

Sporen

Nieuwsbrief van de

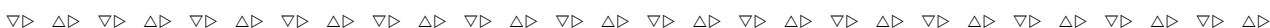

Jaargang m - Nummer n - Maand 20

INHOUD

1	Editoriaal	<i>B. Declercq</i>
2	Excursiekalender	
2	Vlaamse Mycologendag 26 maart 2011	
3	Educatieve bijeenkomsten	
5	De Reuzenkluiwzwam - <i>Gyromitra gigas</i>	<i>G. Tilkin</i>
8	Verslag vierdaagse van Dworp	<i>R. Steeman</i>
12	Een midweekexcursie in Villers-sur-Lesse	<i>R. De Ceuster</i>
15	Twee zwammen in het Antwerpse	<i>L. Deceuninck</i>
18	Uit de moleculaire keuken	<i>W. Veraghtert</i>
20	Boekbespreking: The genus <i>Hygrocybe</i>	<i>W. Veraghtert</i>
21	Afdelingsnieuws AMK	
22	Bib-nieuws	<i>L. De Nave</i>
23	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	<i>R. Steeman/W. Veraghtert</i>

Editoriaal

Geachte leden

De herfst sterft een langzame dood. Het wordt weer gezellig cocoonen bij de haard, een warm drankje of iets sterkers bij de hand. We hebben nu ruimschoots de tijd om de oogst van het voorbije jaar eens rustig na te kijken.

Op mycologisch vlak hadden we met een uitzonderlijke herfst te maken. We voelden in de tweede zomerhelft reeds (letterlijk) nattigheid. Onze in het vorig Sporen-nummer geformuleerde hoop werd werkelijkheid. De zwammen kwamen over het hele land in bosjes te voorschijn, in zelden geziene hoeveelheden en diversiteit. De gevolgen lieten niet op zich wachten: talrijke soorten werden voor het eerst verzameld in Vlaanderen. Recent nog werden twee zeldzame aardtongen in Limburg ontdekt: *Microglossum olivaceum* (Olijfgroene aardtong), nieuw voor Vlaanderen, en *Trichoglossum walteri*, nieuw voor België. Dat alles is aardig meegenomen in het jaar van de biodiversiteit.

Op wereldvlak werd uiteindelijk een VN-biodiversiteitsverdrag, het Nagoya-protocol, tussen meer dan 190 landen overeengekomen. Hierbij werd bepaald dat het westen betaalt voor het genetisch materiaal aan het land van herkomst. Het zijn in grote mate de ontwikkelingslanden die een hoge biodiversiteit hebben en hiervan zullen profiteren. Een aantal beschermende maatregelen moet er dan voor zorgen het soortenverlies tegen 2020 te stoppen. Maar de financiering moet nog verder uitgewerkt worden en er zijn voorlopig ook geen sancties voorzien bij niet-naleving. Toch een belangrijke stap in de goede richting, dachten we.

Verder lezen we in de krant dat onze ecologische voetafdruk hier in België te groot is: we hebben 4,4 keer de aarde nodig om in onze behoeften te voorzien. Meer dan redenen genoeg dus om, bij hogergeciteerde haard zittend, eens ernstig na te denken over hetgeen we aan deze situatie kunnen doen.

De werkweek georganiseerd te Dworp werd een succes. U leest hierover meer in het verslag verder in dit nummer. Alle deelnemers waren vol lof over de organisatie. Alhoewel de zwammenexplosie in de bezochte biotopen al over haar hoogtepunt was, werden meerdere soorten nieuw voor ons land en/of regio verzameld. Om onze regio beter te prospecteren zal in de toekomst de herfstwerkweek beurtelings aan de kust en in het binnenland plaats grijpen.

We wensen u veel leesplezier bij het ter hand nemen van dit nieuwe Sporen-nummer. Aan een winterstop doen we niet mee; we nodigen u van harte uit op een hele reeks geplande winteractiviteiten. Profiteer van de mogelijkheden tot bijscholing. Tot ziens.

Bernard Declercq
voorzitter KVMV

Excursie kalender

D = dagexcursie, V = voormiddag, N = namiddag

Voor **AMK** is het uur van samenkomst steeds **9.45 uur**, vertrek om **10 uur**, tenzij anders vermeld! Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon.

Voor **OVMW** is het uur van samenkomst bij excursies steeds **9.30 uur**, tenzij anders vermeld!

Voor **ZWAM** is de afspraak ter plaatse telkens **9.30 uur** (D) of **14.00 uur** (N).

Weekexcursies van de AMK-Werkgroep Mycologie

Om de twee weken gaat de werkgroep op excursie, telkens op donderdagvoormiddag. De leden worden per mail, of telefonisch op vraag, verwittigd van de excursieplaatsen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Lieve Deceuninck: 03/455 01 27 of lieve.deceuninck@skynet.be. (uitleg werking: zie Sporen nr. 1-2)

Reeds door de afdelingen vastgelegde excursies tot eind maart

zondag 16-01-2011 - ZWAM (N)

Meerdaalbos, Bierbeek. Afspraak parking begin Kromme Dreef. Komende uit richting Leuven via de Naamsesteenweg, bij het uitkomen van het Ecoduct, de eerste afslag rechts. Parking na 100 m. Winterpaddenstoelen met een natje en een droogje op het nieuwe jaar.

Contact: Georges Buelens (0471/20 50 14)

zondag 23-01-2011 - Mycolim (N)

Domein Bovy, Bolderberg (Zolder). Houtzwammenwandeling. Samenkomst om 14.00 u. aan de kerk van

Bolderberg (Zolder).

Contact: Jos Tuerlinckx (089/35 10 79)

zondag 27-02-2011 - ZWAM (N)

Meldertbos, Meldert (Hoegaarden). Afspraak parking bij de kerk van Meldert. Wie van verder komt: E40 tussen Leuven en Tienen uitrit 24 Boutersem, rechtsaf tot verplichte STOP, daar links tot de kerk van Meldert.

Winterse Sarcoscypha-soorten zoeken in Meldertbos voor de liefhebbers.

Contact: Georges Buelens (0471/20 50 14)

20^e VLAAMSE MYCOLOGENDAG op 26 maart 2011 in Antwerpen

In 2011 wordt de Vlaamse Mycologendag georganiseerd door de AMK aan de Universiteit Antwerpen, Groenenborgercampus-Auditorium T105, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen.

Bereikbaarheid

Alle informatie over hoe u de Universiteit Antwerpen kunt bereiken via het openbaar vervoer of per wagen vindt u op <http://www.ua.ac.be/main.aspx?c=.ROUTE&n=26517> (2^e plannetje – Groenenborgerlaan). Toe-

dinsdag 11-01-2011 - AMK (Antwerpen)

Nieuwjaarsreceptie: zie aankondiging in deze Sporen.

◀ ▶

zaterdag 15-01-2011 - Mycolim (Diepenbeek)

20e LIKONA-contactdag. Op zaterdag 15 januari organiseert de Limburgse Koepel voor Natuurstudie haar jaarlijkse contactdag in de Universiteit Hasselt, Campus Diepenbeek. LIKONA is het samenwerkingsverband van een aantal werkgroepen, verenigingen en instellingen die actief zijn op het vlak van natuurstudie.

Vanaf 8.45 uur is iedereen welkom in gebouw D van de Universiteit Hasselt, Campus Diepenbeek, Agoralaan in Diepenbeek. Voor het volledige programma van de contactdag, details van de korte mededelingen, de werkgroepvergaderingen en langere voordrachten in de namiddag kan men terecht op www.limburg.be/likona. De deelname is gratis, maar inschrijven is noodzakelijk (vóór 8 januari). Voor een warme maaltijd dient u te reserveren en op de contactdag zelf bij inschrijving 8 euro te betalen.

◀ ▶

dinsdag 18-01-2011 - AMK (Antwerpen)

Mycologische werkgroep: Microscopische technieken. Start om 19.30 u. Leiding: André de Haan.

◀ ▶

maandag 24-01-2011 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

◀ ▶

dinsdag 25-01-2011 - AMK (Antwerpen)

AMK-Stuurgroep: alle leden zijn welkom bij de bespreking van de AMK-werking. Enkele van de agendapunten zijn: educatieve avonden en projectwerking.

◀ ▶

dinsdag 01-02-2011 - AMK (Antwerpen)

Algemene inleiding tot de Myxomyceten of Slijmzwammen. De les bestaat uit een 40 minuten durende presentatie en de resterende tijd practicum microscopie. Deze les is gericht tot de cursisten van de Startcursus microscopie maar staat open voor alle leden. Leiding: Myriam de Haan.

◀ ▶

zaterdag 05-02-2011 - OVMW (Gent)

Educatieve bijeenkomst.

Presentatie door Bernard Declercq: "Asco's 2010". Presentatie door Mieke Verbeke: "Wat gebeurt er met de Agaricomyceten?" Bijzondere vondsten: voorstelling en/of gelegenheid tot determineren. Varia.

◀ ▶

maandag 07-02-2011 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

◀ ▶

dinsdag 08-02-2011 - KVMV (Antwerpen)

Open bibliotheekavond. Lucy De Nave leidt ons rond in de prachtige verzameling mycologische boeken en tijdschriften die onze vereniging rijk is. Dit is ook een uitstekende gelegenheid om eens te komen kijken welke tweedehandsboeken er te koop aangeboden worden. Gelijktijdig hiermee houdt de redactieraad van Sporen haar vergadering.

◀ ▶

dinsdag 15-02-2011 - AMK (Antwerpen)

Mycologische werkgroep: Microscopische technieken. Start om 19.30 u. Leiding: André de Haan.

◀ ▶

maandag 21-02-2011 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

◀ ▶

dinsdag 22-02-2011 - KVMV (Antwerpen)

KVMV-bestuursvergadering. BIB gesloten.

◀ ▶

dinsdag 01-03-2011 - AMK (Antwerpen)

Microscopieavond over het genus Bovista. De microscopieavond start met een bespreking der soorten met dia's en sleutel en wordt gevolgd door een practicum microscopie. Leiding: Karel Van de Put.

◀ ▶

maandag 07-03-2011 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

rige vondst van deze soort, waren $20\text{-}22 \times 11\text{-}12 \mu\text{m}$ ($18\text{-}22 \times 9\text{-}12 \mu\text{m}$, Ellis & Ellis).

Bernard Declercq vestigde mijn aandacht op recent verschenen artikelen van Van Vooren (2009a,b) in het tijdschrift *Ascomycete.org* dat op het internet

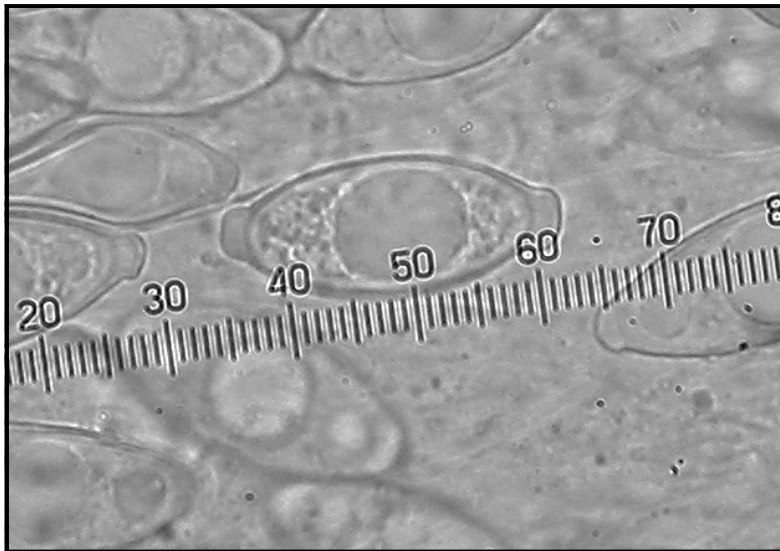

Foto 3: Sporen van *G. gigas*, vergroting $1000\times$ (Piet Bormans)

in pdf-versie verschijnt. De twee hoger vermelde *Gyromitra*-soorten worden er op basis van o.a. hun sporen in aparte subgenera ondergebracht. *G. esculenta* zit in het subgenus *Gyromitra*. Hiertoe behoort ook de zeer zeldzame *Gyromitra infula* of Bisschopsmuts. De soorten in dit subgenus hebben ellipsoïde sporen zonder polaire aanhangsels en meestal met twee druppels. *G. gigas* daarentegen behoort tot het subgenus *Discina*. Dit subgenus bevat naast stipitate soorten ook schotelvormige soorten zoals *Discina perlata/ancilis* (syn. *Discina perlata*) of Grote voorjaarsbekerzwam. De sporen zijn ellipsoïde met 1-3 druppels en polaire aanhangsels. Naast een sleutel voor het genus *Gyromitra* s.l. en aparte

sleutels voor de subgenera, staan er in de artikelen beschrijvingen en mooie foto's van verscheidene spectaculair uitziende, grote *Gyromitra*-soorten, evenals tekeningen van hun sporen.

In de databank FUNBEL staat geen melding van de Reuzenkluiwzwam. Dus naast nieuw voor Limburg is het inderdaad een eerste geregistreerde vondst voor Vlaanderen. De degelijk uitgewerkte verspreidingsatlas van de in Nederland voorkomende paddenstoelen, toont slechts één atlasblok met de Reuzenkluiwzwam, nl. de kustduinen ten zuiden van Haarlem. De soort staat er genoteerd als 'zeer zeldzaam' en in de RL-categorie 'ernstig bedreigd'.

In de geraadpleegde literatuur wordt als habitat voor deze soort vooral naaldbossen in de bergen genoemd. Het substraat is meestal verborgen hout of houtstompen (Bas, 1993). In Nederland stond hij op gewoon duinzand en ging het om een eerder klein exemplaar. Het

Foto 4: Sporen van *G. esculenta*, vergroting $1000\times$ (Piet Bormans)

zocht. Maar aangezien dit het absolute topgebied is van de streek, verdiende het zeker een tweede bezoek. Dit is één van de weinige locaties waar nog gordijnzwammen uit de sectie *Phlegmacium* worden gezien. In dit brongebied zijn ook nattere stukken met broekbos te vinden. En op de hogere flanken liggen schrale graslanden met wasplaten en naaldbossen. Ook hier werden de gazons gemaaid, met véél te zware machines die hun sporen nalieten. Dus kropen we het bos in en vonden de Witte zalmplaat (*Rhodocybe fallax*). Deze soort is nieuw voor de provincie, maar kan helaas niet meer in de atlas van Vlaams-Brabant (1980–2009) die binnenkort verschijnt. Dit geldt ook voor *Psathyrella sarcocephalus*. Deze werd aanvankelijk meegenomen voor een rare vaalhoed. Maar bij nader (microscopisch) inziens bleek het een franjehoed te zijn. *P. sarcocephalus* is nauw verwant met de Dadelfranjehoed (*P. spadicea*) en wordt in Nederland aanzien als synoniem hiervan. Maar volgens onze checklist (Walley & Vandeven, 2006) gaat het om een aparte soort.

Zoals gewoonlijk zonderden de ascomycetenspecialisten zich een beetje af. Maar ook voor hen was deze vierdaagse absoluut geslaagd. Ik citeer voor jullie de woorden van Bernard: "Zoals je kunt vaststellen, naar aantal en zeldzaamheid van de soorten een uitzonderlijke oogst. We hadden, zeker qua ascomyceten, met een 'Grand Cru' seizoen te doen. Tijdens de drie excursies die we meemaakten (naar Zevenbronnen gingen we niet mee wegens "teveel te determineren"), vonden we liefst drie nieuwe soorten voor België, één soort nieuw voor Vlaanderen en een tweede vondst voor België. Het kon dus moeilijk beter. Nogmaals dank aan de organi-

satoren om ons de gelegenheid te geven zulk uitzonderlijk Brabants moois te mogen ontdekken."

Tijdens deze vierdaagse werden we afwisselend vergezeld door leden van de paddenstoelenwerkgroep Zuidwest-Brabant. Zij loodsten ons door hun gebieden en brachten ons naar de interessantste plekjes. Het was fijn om op die manier met hen samen te werken. Dat bespaarde ons heel wat voorbereidingswerk om de terreinen te verkennen. Maar ook voor hen was het een win-winsituatie. Zij leerden weer veel bij op dit weekend en sommigen onder hen hebben alvast zin gekregen om met microscopie te beginnen.

Toch heerlijk om na al deze tochten de voeten onder tafel te schuiven en de hongerige maag onmiddellijk te stillen! Ook de afwas lieten we dit weekend aan ons voorbijgaan. Al onze energie ging naar de paddenstoelen die schreeuwden om op naam gebracht te worden.

De organisatie van deze vierdaagse verliep vlot in symbiose met Lieve Deceuninck en Gut Tilkin en niet te vergeten de enthousiaste deelnemers. Tot volgend jaar!

Roosmarijn Steeman
Alle foto's: Jean Claude Delforge

een tweede en een derde en daarna hield het niet meer op, zo dicht stonden ze bij elkaar (kijk maar naar foto 4). Andere mooie vondsten waren: de Geelwratte amaniet (*Amanita franchetii*), de Goudporieboleet (*Boletus implitus*), de Sneeuw-witte hertenzwam (*Pluteus pellitus*), de Fraaie ko-raalzwam (*Ramaria formosa*) en de Streephoedrid-derzwam (*Tricholoma sejunctum*). Bij 67 soorten moesten we stoppen om ons met spoed naar de volgende afspraak te begeven.

Aangekomen te Linchamps hebben we eerst onze picknick aangesproken en dan zijn we gestart met de laatste excursie: Resteigne. Dit terrein werd in het verleden vaak door de ZWAM bezocht. Het was nu echter al enkele jaren geleden. Het viel ons op dat er zeer veel ondergroei was tussen de bo-men. Daardoor vonden we niet zoveel soorten als er kon verwacht worden. Een typische soort voor dit gebied was de Reuzenknotszwam (*Clavariadelphus pistillaris*), vroeger zeer talrijk te vinden, nu slechts enkele exemplaren! Ook de Gewimperde aardster (*Geastrum fimbriatum*) is hier een vaste waarde. We konden enkele mooie exemplaren be-wonderen maar het aantal was beperkt. Ook hier stond de Spateltrilzwam (*Tremiscus helvelloides*) in volle glorie, naast de Grote knoflooktaailing (*Marasmius alliaceus*).

Een Slijmerige spijkerzwam (*Gomphidius glutinosus*) naast een Groenige perenvezelkop (*Inocybe corydalina*) lijkt ook al niet algemeen. En toen moesten we stoppen bij 73 soorten. We hadden nog tijd nodig om in te pakken en ons logeershuisje op te ruimen.

Iedereen was het er over eens dat dit een zeer ge-lukte midweekexcursie was. We zagen prachtige paddenstoelen, veel soorten die niet of nauwelijks in Vlaanderen voorkomen. We konden ons ook ge-

Foto 4: Stekelige stuifzwam (*Lycoperdon echinatum*)

lukkig prijzen dat één van onze leden juist in deze streek een familiehuysje heeft: gezellig, comfortabel en alles erop en eraan. Dit moeten we nog eens overdoen. Het weer was prachtig! Geen wolkje aan de hemel. Bij momenten was het zelfs té warm.

Met spijt in het hart zijn we vertrokken. De anticli-max kwam toen we de taalgrens passeerden: het water viel met bakken uit de hemel. Toch fijn dat wij het 3 dagen droog en zonnig hebben gehad.

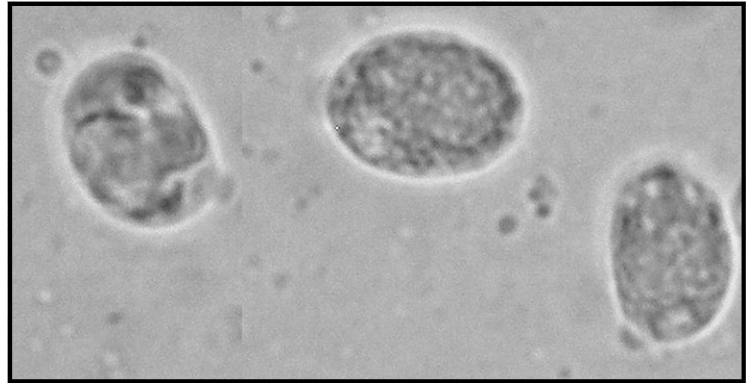
Het totaal aantal verschillende soorten voor deze driedaagse bedroeg 252!!

Met dank aan Christine Ardui, die deze midweek voor ons heeft mogelijk gemaakt, aan Jos Mon-nens, voor zijn streek-en paddenstoelenkennis, aan Georges voor het maken van de vindlijsten en de andere deelnemers voor de ideale samenwerking.

Robert De Ceuster

Het bleek een groepje van drie rode wasplaten te zijn. Ze groeiden op naakte grond tussen het gras aan de grachtkant, zo'n 10 tot 20 cm van de waterlijn, in normale weersomstandigheden waarschijnlijk een zeer vochtige strook. Vijf meter van de vindplaats groeide er Gewimperd veenmos.

Hygrocybe calciphila - sporen

De hoed was droog met kleurloze schubben, oranje tot dieprood met een doorsnede van 14 mm. De stelen waren oranje, de plaatjes lichtgeel, niet aflopend maar aangehecht met een tandje. Geen specifieke geur. De sporen hadden een grootte van $7-8 \times 5-6 \mu\text{m}$, waren breed ellipsoïde, langwerpige tot subglobose en waren niet ingesnoerd. De cellen van de tramahyfen waren 130-170 (200) μm lang.

Bij de determinatie kwam ik eerst uit op *H. miniata* maar dit Gewoon vuurzwammetje heeft ingesnoerde sporen. Verder twijfelde ik even aan *H. helobia* maar deze soort heeft een duidelijke lookgeur, zeer variabele sporen en lange tramacellen van 150-500 μm lengte. Uiteindelijk kwam ik uit op het Kalkvuurzwammetje (*H. calciphila*), maar dat 'kalkminnende' wilde ik eerst als 'verkeerde biotoop' omschrijven. Toen herinnerde ik me de Egelskop die in de beek groeide. Na wat onderzoekwerk bleek deze plant ook een kalkminnende soort te zijn.

De monografie 'The genus *Hygrocybe*' van Boertmann heb ik jammer genoeg (nog) niet in mijn bezit. Dan maar even de wasplaten-specialist gecontacteerd. Luc Lenaerts wees me meteen op de aanwezigheid van het kalkrijk kanaalwater in het gebied en gaf verder nog volgende info.

"De 'opgeblazen' sporen lieten geen twijfel bestaan aan een Hygrocybe calciphila. Voor H. cantharellus zijn de sporen te klein. H. helobia zit in een andere groep met lange tramacellen en is een heel broze soort (is in Vlaanderen - bij mijn weten - nog niet gevonden; de Nederlanders vinden de soort nochtans regelmatig). In Limburg werd H. calciphila voorlopig alleen gevonden in Voeren, St- Martens-Voeren (kalkgrasland), in Riemst, Kanne-Tiendenberg (kalkgrasland) en in Voeren-Moelingen (wasplaten-weide)."

Mil Vandeven mailde me nog dat er in Funbel waarnemingen opgenomen werden uit Treignes (1933 en 1995) en Lanaye (2005).

Het wordt hoog tijd om regelmatig een mycologische blik te werpen op de kanaaldijken van Antwerpen.

Bedankt, Luc en Mil.

Literatuur

Breitenbach, J. & Kränzlin, F. (2000). Pilze der Schweiz (Band 3). Röhrlinge und Blätterpilze. Verlag Mykologia, Luzern. 364 p.

Lenaerts, L. (2008). Kleine rode wasplaten. *Sporen 1*(3), 14-18.

Vandeven, M., Funbel databank.

(2006). Major clades of Agaricales: a multilocus phylogenetic overview. *Mycologia* 98: 982–995.

Vellinga, E.C. (2008). Het lot van de *ridderzwamfamilie* in het moleculaire tijdperk. *Coolia* 51(2), 77-81.

Crisis bij de beurs(zwammen)

Niet alleen op de beurs was er het afgelopen jaar een zware crisis; nu dreigen ook de beurszwammen (genus *Volvariella*) hieraan ten prooi te vallen, een identiteitscrisis welteverstaan. Want deze groep van paddenstoelen die in het veld mooi af te bakenen valt als plaatjeszwammen met roze sporen, afstaande plaatjes en een duidelijke beurs, blijkt heterogeen te zijn en meer dan één gemeenschappelijke voorouder te hebben. ‘Polyfyletisch’ heet dat dan. Een pas gepubliceerd onderzoek (Justo et al., 2010) situeert ondermeer de Gewone beurszwam (*V. gloiocephala*) eerder bij de hertenzwammen (genus *Pluteus*) dan bij de andere beurszwammen. De onderzoekers stellen dan ook voor om deze onder te brengen in een nieuw genus: *Volvopluteus*. Dat nieuwe genus kenmerkt zich door sporen die groter zijn dan 11 µm en een gelatineuze hoedhuid (ixocutis).

Bij de hertenzwammen zelf verandert er niet veel. Het genus *Pluteus* wordt klassiek in secties onderverdeeld op basis van hoedhuidstructuren en de aanwezigheid van opvallende cystiden. Die indeling wordt ook door moleculair onderzoek grotendeels ondersteund. Enkele subsecties bij hertenzwammen met een cellulieuze (vooral uit ronde cellen bestaande) hoedhuid zijn wellicht geen natuurlijke groepen. Het gaat dan vooral om de opdeling die klassieke taxonomen maken tussen soorten met hoedhuiden die zowel uit lange als ronde elementen bestaan (subsectie *Mixtini*) en soorten met enkel ronde cellen in de hoedhuid (subsectie *Eucelluloderma*).

Referenties :

Justo, A., Vizzini, A., Minnis, A.M., Menolli Jr., N., Capelari, M., Contu, M. et al. (2010). Phylogeny of the Pluteaceae: Taxonomy and character evolution. *Fungal Biology*, doi:10.1016/j.funbio.2010.09.012, available online 8 October 2010.

Lidgeld 2011

Het lidmaatschap voor 2011 bedraagt nog steeds 18,00 euro (20,00 euro voor een gezinslidmaatschap). De leden worden verzocht het lidgeld voor 2011 zo snel mogelijk te betalen door overschrijving op rekeningnummer 737-0187576-21 van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw te Antwerpen. Voor de betaling kan men het bijgevoegde overschrijvingsformulier gebruiken. De Belgische leden vragen wij om bij hun betaling te vermelden bij welke afdeling (AMK, ZWAM, OVMW, MYCOLIM) ze wensen te behoren.

Buitenlandse leden betalen 20,00 euro (gezinslidmaatschap 22,00 euro). IBAN-nummer BE17 7370 1875 7621, BIC-code KREDBEBB. De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever.

Boekbespreking

**Boertmann, D. (2010). *The genus Hygrocybe. (Fungi of Northern Europe Vol. 1)*
2nd revised edition, Svampetryk.**

Herziene uitgaves stellen je vaak voor dilemma's: kopen of niet kopen? Je hebt de eerste uitgave al, en is er wel veel veranderd? Zijn die paar nieuwe foto's en extra regels 36 euro waard? Zo'n vragen stel ik me als het over 'The genus *Hygrocybe*' gaat, niet meteen een paddenstoelengids die je elke dag nodig hebt in dit wasplatenarme Vlaanderen.

David Boertmann heeft zich duidelijk geen moeite gespaard om van de tweede editie een serieuze 'upgrade' te maken. Wie door het boek bladert (en vertrouwd is met de eerste uitgave), merkt dat er heel wat nieuwe foto's zijn opgenomen. Ik heb ze even geteld, het zijn er zeker 52. Dat betekent dat slechts een kleine minderheid van de soorten niet door nieuwe foto's geïllustreerd wordt. Nieuwe foto's staan niet steeds garant voor een hogere kwaliteit. Naar mijn aanvoelen zijn veel goede foto's vervangen door andere goede foto's. Meer dan in de vorige editie heeft Boertmann ervoor gekozen om verschillende foto's per soort te tonen. In de herziene uitgave zijn een aantal foto's wel duidelijk donkerder afgedrukt dan in de eerste. Moeilijk te zeggen welke van beide het meest waarheidsgetrouw is...

Ook in de tekst blijkt er wel het één en ander veranderd te zijn. De nieuwe editie telt 200 pagina's; dat zijn er 16 meer dan de eerste. Die extra pagina's zijn gewijd aan een uitgebreidere inleiding (meer informatie over wasplatenhabitats) en de bespreking van enkele toegevoegde soorten. Van enkele wasplaten gaf Boertmann in 1996 slechts een zeer summiere beschrijving zonder illustraties; die krijgen nu een volwaardige plaats in het boek. *Hygrocybe aurantia* en *H. olivaceonigra* zijn hiervan voorbeelden. Ook is een enkele soort nieuw beschreven sinds het verschijnen van de eerste editie (*H. roseascens*).

De voorbije vijftien jaar heeft de auteur ook nieuwe collecties van zeldzame soorten kunnen bestuderen. Dat geldt bijv. voor de tot de verbeelding sprekende Viooltjeswasplaat (*H. viola*), die een veel uitgebreidere beschrijving én een nieuwe sporentekening krijgt.

Sinds 1996 heeft Boertmann enkele nieuwe inzichten gekregen. Dat is misschien wel het meest opvallende aan deze tweede uitgave: dat soorten als Beemdwasplaat (*H. marchii*) en Bruingestreepte wasplaat (*H. radiata*) niet meer zijn opgenomen. Zij worden nu beschouwd als respectievelijk een kleine vorm van Scharlaken wasplaat (*H. coccinea*) en (wellicht) synoniem van Bruine wasplaat (*H. colemanniana*). Met *H. marchii* ben ik zelf niet vertrouwd, maar toevallig vond ik in oktober 2010 een collectie *Hygrocybes* in Zandhoven (A.) die (bijna) perfect paste op *H. radiata*. De combinatie van een vettige, maar niet kleverige bruine hoed, aflopende, violetgrijze plaatjes en tenger postuur lijkt me vrij kenmerkend. Vandaar dat de voorzichtige conclusie van Boertmann ("*H. radiata* (ss. Arnolds) may be small and thin fleshed fruitbodies of *H. colemanniana*") me toch sterk verrast.

De sleutels zijn grotendeels dezelfde (slechts één van de deelsleutels is sterk gewijzigd) en ook aan de macro- en

microscopische beschrijvingen zijn luttele details aangepast. De weelde aan nieuw beeldmateriaal maakt het boek toch bijzonder aantrekkelijk. En aangezien op mijn exemplaar van de eerste editie al heel wat sleet zit, dan misschien toch maar de nieuwe kopen?

Wim Veraghtert

AMK Afdelingsnieuws

Nieuwjaar 2011

Elk KVMV-lid is van harte uitgenodigd op de AMK-Nieuwjaarsreceptie
in de Bioruimte van de UA te Antwerpen.

Drank en versnaperingen worden voorzien; voor de ambiance mag Ú zorgen.

Wij verwachten u om 20 uur op dinsdag 11 januari 2011.

Tot dan !

Overlijden

Met droefheid vernamen wij het overlijden van Juliaan (Juil) Ganses. Als natuurliefhebber in hart en nieren was Juil, samen met zijn echtgenote Agnes, gedurende vele jaren een enthousiaste deelnemer aan veel van onze activiteiten. Wegens gezondheidsproblemen moesten wij hen spijtig genoeg de laatste jaren missen. Onze oprechte gevoelens van medeleven gaan naar Agnes en naar zijn familie.

Het KVMV-bestuur en zijn vrienden van de AMK

nieuws
IBIB

Onze bibliotheek is de laatste maand heel wat rijker geworden! Volgende werken liggen nieuw ter beschikking voor onze leden.

- ♦ J. Christian, 2008, Die Gattung Ramaria in Deutschland (Map 020)
- ♦ G. J. Krieglsteiner, A. Gminder, 2010, Die Großpilze Baden-Württembergs, Band 5 (Atl 026e)
- ♦ D. Boertmann, 2010, The genus Hygrocybe, 2nd revised edition (Mag 037a)
- ♦ A. Bernicchia, S.P. Gorjón, 2010, Fungi Europaei, Corticiaceae s.l. (Atl 013/12)
- ♦ P. Neville, S. Poumarat, 2009, Fungi Non Delineati, Pars 51-52, Quelques espèces nouvelles ou mal délimitées d'Amanita de la sous-section Vaginatinae (Baf 013/51-52)
- ♦ V.F. Malysheva, 2010, Fungi Non Delineati, Pars 53, Rare and interesting species of heterobasidiomycetes from Russia (Baf 013/53)
- ♦ E. Ferrari, 2010, Fungi Non Delineati, Pars 54-55, Inocybe dai litorale alla zona alpina (Baf 013/54-55)
- ♦ P. Reumaux, C. Frund, 2009, Fungi Non Delineati, Pars 43, Cortinaires et russules rares ou critiques (Baf 013/43)
- ♦ M.A. Pérez de Gregorio, J. Carbó, C. Roque, 2009, Fungi Non Delineati, Pars 44, Algunos hongos interesantes de Girona (Baf 013/44)
- ♦ J. Vila, F. Caballero, 2009, Fungi Non Delineati, Pars 45, Entoloma nuevos o interesantes de la Peninsula Iberica(2) (Baf 013/45)
- ♦ A. de Haan, R. Walleyn, 2009, Fungi Non Delineati, Pars 46, Studies in Galerina(3) (Baf 013/46)
- ♦ A. Caballero-Moreno, F. Esteve-Raventós, 2009, Fungi Non Delineati, Pars 47, Especies nuevas e interesantes del género Inocybe(1) (Baf 013/47)
- ♦ Grupo Ibero-insular de Cortinariologos (GIC), 2009, Fungi Non Delineati, Pars 48-49, Cortinarius Ibero-insulares-2 (Baf 013/48-49)

Op 8 februari van 20.00 tot 21.45 uur houden we naar jaarlijkse gewoonte onze open-bibliotheek-avond. Kom gerust een kijkje nemen in onze goed gevulde boekenrekken. Die avond is er ook een tweedehandse-boekenverkoop. Heb je thuis werken dubbel, of je wil er verkopen, dat kan. Ruilen of schenken is eveneens een mogelijkheid. Een "gratis-meeneem"hoekje is voorzien. Alle KVMV-leden zijn, zoals altijd, uiteraard welkom. Ik hoop op een grote toeloop en misschien tot dan.

Lucy, KVMV-bibliothecaris - Bioruimte van de UA, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen

COLOFON

SPOREN is een uitgave van de KVMV, de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw.

Afdelingen: Antwerpse Mycologische Kring (AMK), Mycologische Werkgroep Limburg (Mycolim), Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW) en Zelfstandige Werkgroep voor Amateurmycologen (ZWAM).

Voorzitter: Bernard Declercq

Molenbergstraat 1, 9180 Stekene - 0475/35 95 83 - bernard.declercq2@pandora.be

Ondervoorzitter: Robert De Ceuster

Kloosterbergstraat 34, 3290 Diest - 013/33 57 96 - robert.de.ceuster@scarlet.be

Penningmeester: Lieve Van Boeckel-Deceuninck

Berten Pilstraat 20, 2640 Mortsel - 03/455 01 27 - 0475/268 167 - lieve.deceuninck@skynet.be

Secretaris: Peter Verstraeten

Draverstraat 29, 9810 Nazareth - 09/385 41 74 - verstraeten.peter@skynet.be

Ledenadministratie: Myriam de Haan

Leopoldstraat 20, bus 1.1, 2850 Boom - 03/888 75 14 - myriam.de.haan@skynet.be

Overige bestuurders:

André De Kesel, Haesaertsplaats 15, 2850 Boom - 02/260 09 38 - adk@br.fgov.be

Gut Driesen-Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven - 011/72 59 24 - driesen.tilkin@pandora.be

Roosmarijn Steeman, Bist 66, 2500 Lier - 0485/68 88 48 - roosmarijn.steeman@gmail.com

William Coeck, Brandstraat 40, 2850 Boom - 03/888 42 89 - william.coeck@pandora.be

Wim Veraghtert, Bist 66, 2500 Lier - 0496/97 87 79 - wim.veraghtert@gmail.com

Internet: KVMV: www.kvmv.be

AMK: www.kvmv.be

Mycolim: www.mycolim.be

ZWAM: www.kvmv.be, afdeling ZWAM aanklikken

Verantwoordelijke bibliotheek:

Lucy De Nave, Jan Van Rijswijcklaan 277, 2020 Antwerpen - lucy.denave@antwerpen.be

FUNBEL

Secretariaat: Emile Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, 02/267 74 18.

Lidmaatschap KVMV 2011: bedraagt 18,00 euro (gezinslidgeld 20,00 euro) te storten op rekening 737-0187576-21 van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. Voor buitenlandse leden bedraagt het lidmaatschap 20,00 euro (22,00 euro voor een gezin). De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever. IBAN-nummer BE17 7370 1875 7621, BIC-code KREDBEBB. *Sterbeecia* en de nieuwsbrief *Sporen* (4 maal/jaar) zijn begrepen in het lidgeld.

◀ ▶

Verantwoordelijke uitgever: Danny Minnebo, Kleine Molenstraat 19, 9290 Overmere

Redactieleden: Georges Buelens, Robert De Ceuster, Gut Tilkin, Wim Veraghtert en Peter Verstraeten

Eindredactie en layout: Danny Minnebo - 09/367 95 49 - minnebo.troch@pandora.be

Verzending: Christine Van Lommel, Jozef Verbovenlei 34, 2100 Deurne

Ieder lid kan publiceren in *Sporen*. **Teksten** voor het volgende nummer moeten **vóór 1 februari 2011** gemaïld worden naar de eigen afdelingscoördinator:

AMK > Wim Veraghtert - wim.veraghtert@gmail.com

MYCOLIM > Gut Tilkin - driesen.tilkin@pandora.be

OVMW > Peter Verstraeten - verstraeten.peter@skynet.be

ZWAM > Georges Buelens - georges.buelens@telenet.be

Foto's of figuren in de tekst worden best nog eens afzonderlijk meegestuurd als beeldbestand, bijvoorbeeld .jpg.

Sporen wordt gerealiseerd met de steun van het Provinciebestuur van Antwerpen.

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikels berust bij de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (KVMV). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken. Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikels of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

ISSN 2030-367X

Sporen 2010/4

December 2010

Nieuwsbrief van de
Koninklijke Vlaamse
Mycologische Vereniging

V.U. D. Minnebo
Kleine Molenstraat 19
BE-9290 Overmere

Verzending:

C. Van Lommel
Jozef Verbovenlei 34
BE-2100 Deurne
03/322 64 06

Afgiftekantoor: Berchem 1/2
Erkenningsnummer P508807

België - Belgique

P.B.

2600 Berchem 1/2

8/4784

SPOREN

